

68. Bloembuis tusschen de zijdelingsche buitenste bloemdekbladen ongeveer tot het midden gespleten, het vrije deel der binnenste ongeveer rond, ca 2 mm iam. Bloemdekbladen bruinachtig vleeschkleurig, de naar elkaar toe gekeerde helften der zijdelingsche buitenste grauwbrown. Lip zwartbruin, met 2 sterke en eenige zwakke ribben. Zuil wit met oranje randen, aan den voet grauw. Bloeiende plant ca 10 cm lang. — Sumatra, W. Java (Salak). **Gastrodia verrucosa** Bl.
- Bloembuis aan de onderzijde veel minder diep gespleten, het vrije deel der binnenste bloemdekbladen langwerpig, ca 4 mm lang. Bloemen van buiten bleek grauwbrown, van binnen donkerder, de binnenste bloemdekbladen bleek met 2 donkere streepjes. Lip fraai groen met oranje top, het middendeel overlangs gegroefd, verdikt, met in onregelmatige dwarsrijen geplaatste papillen, naar voren in een stompe verdikking eindigend. Zuil bleekbruin, de randen naar beneden zeer donkerbruin. — W. Java, Buitenzorg (Plantentuin). **Gastrodia abscondita** J. J. S
- Buitenzorg, Mei 1933. C. G. G. J. VAN STEENIS.

KORTE MEDEDEELINGEN

Reukzin bij libellen? — Naar aanleiding van het artikel van Dr JACOBSON over den reukzin bij insecten in het laatste Dec.-nummer, kan ik nog mededeelen, dat het zeer opvallend was, dat tijdens „half-time” bij het hockeyspel in den Hertenkamp te Buitenzorg, de met een welbekend vocht doorweekte deelnemers omzwermd werden door de gewone geelbruine libellen-soort *Pantala flavescens* FABR. Ook bij de races te Buitenzorg zag ik dezelfde soort in grooten getale boven de dampende paarden. Men ziet haar nogal eens in zwermen boven grasveldjes en bermen te Buitenzorg en niet zelden boven slokan en waterloopjes. Voor de eerste 2 gevallen lijkt het me waarschijnlijk, dat de libel afkomt op den zweetgeur, voor de laatste twee, dat deze daar prooi vindt (muggen, enz.) of wel ook dáár aange trokken wordt door een bepaalden geur verwekkende voorwerpen.

Heliotropium decipiens. — De heer J. HOFSTEE, visscherijconsulent te Malang, zond medio October 1933 het tweetal *Heliotropium*'s in, welke ik in dit tijdschrift (jrg. 1933, p. 15—16) vermeldde. Beiden groeiden langs een wadoek op ca 500 m zeehoogte in de omgeving van Malang. De heer HOFSTEE vermeldde, dat *H. decipiens* meer de ruigten, *H. indicum* meer het sawahterrein prefereerde. In September trof ik *H. decipiens* in zeer grooten getale aan op niet-geïnuundeerde, braakliggende sawahs ten NO. van Buitenzorg tusschen het Krankzinnigengesticht en Semplak. Van eenigen afstand gezien leek het zelfs een cultuurplant te zijn, daar zij op deze terreinen de alleen-heerschappij voerde. In October was zij daar nog steeds in den zelfden overvloed aanwezig toen de onbewerkte sawahs bevoeid werden. Hetzelfde beeld kreeg ik van uit den trein tusschen Bodjonggedé en Buitenzorg op sawahterreinen. Ook *H. indicum* was aanwezig, doch verre in de minderheid. De forskere groei van *H. decipiens* was opvallend.

Fig. 1. *Heliotropium decipiens*; binnen de witte stip-
pellijs een ex. van *H. indicum*. Sawah ten NO. van
Buitenzorg, Oct. 1933. (Foto v. d. schr.

VAN STEENIS.

Vliegenbloemen. — Met grote belangstelling las ik het artikel van VAN DER PIJL: „Welriekende vliegenbloemen bij *Alocasia pubera*” in aflevering 11 van de vorige jaargang. Het doet goed te merken dat er nog personen zijn, die ondanks een drukke leraarstaak de belangstelling en de werkkraft bezitten voor het doen van waarnemingen in de vrije natuur. Zoveel is op dit gebied in Indië te bereiken; de bloembioologie is in de tropen nog een vrijwel onontgonnen gebied.

Daarom zal het mij wel toegestaan worden een opmerking bij dit artikel te plaatsen.

VAN DER PIJL zegt, dat de term „vliegenbloem” in het spraakgebruik (dat wil eigenlijk zeggen: in de bloembiologiese literatuur) zo ongeveer synoniem is met die van „aasbloem” of van „Ekelblüte”. Dat is echter volstrekt niet het geval. „Aasbloemen” vormen een bijzondere en niet eens zeer grote klasse onder de vliegenbloemen. Het zijn de bloemen, die een „aasgeur” afscheiden, zoals *Arum* en *Amorphophallus* en die door „aasvliegen” en dergelijke worden bezocht. De meeste vliegenbloemen scheiden geen „aasgeur” af en worden door andere vliegen-soorten bezocht, vooral door zweefvliegen. Ook de *Anthemijinen* bezoeken geen „aasbloemen”; zij zijn op allerlei bloemen te vinden, die geen stank afscheiden, maar vaak heerlijke geuren. En het is volstrekt niet nodig nu aan te nemen, dat in deze bloemgeuren een voor ons onbetekenende component voorkomt, die ook in cadavers zit.

Men heeft hier weer hetzelfde geval, als lang bij de bestudering der mierenplanten het onderzoek dwars gezeten heeft. Mieren bijten, ergo dienen ze om de door hen bewoonde planten tegen vijanden te verdedigen, maar men scheerde te veel alle mieren over één kam: er zijn bijtlustige, agressieve mieren en zeer goedaardige; het ongeluk wilde, dat vele plantenmieren vaak zeer goedaardig waren. Ook onder de vliegen heeft men tal van vormen, die zich zeer verschillend gedragen en men zal goed doen bij verder onderzoek dit te overwegen. Hoe nuchterder men dit onderzoek begint en hoe minder men zich laat leiden door vooropgezette meningen, des te beter zal men er in slagen resultaten te bereiken.

W. M. DOCTERS VAN LEEUWEN.

Electrocutie van kalongs. — Naar aanleiding van het verzoek in het laatste October-nummer van De Tropische Natuur omtrent electrocutie van kalongs, verzocht ik den Directeur van het Gemeentelijk Electriciteits Bedrijf mij te willen mededeelen, of zulks te Padang ook voorkomt.

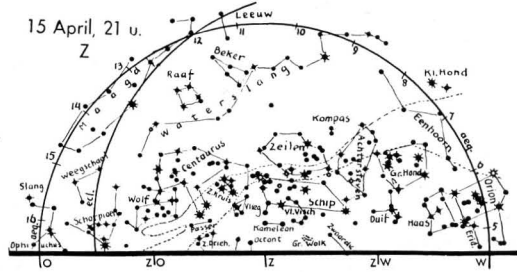
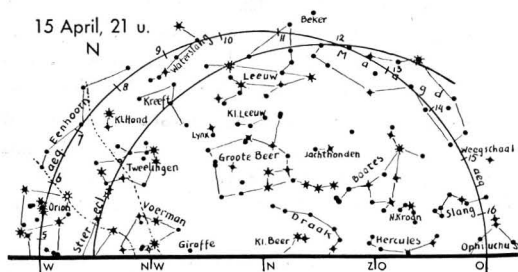
Volgens hem worden er per jaar uit het net van het G.E.B., dat een lengte heeft van ± 80 km, een 10-tal kalongs gehaald. Ik zelf zag lang geleden er eens twee in de draden voor mijn huis hangen die eerst na vele weken eruit vielen. Het is dus niet onmogelijk, dat er meer kalongs in de draden raken, die niet door het personeel van het G.E.B. worden opgemerkt.

Padang, Jan. 1934.

H. P. POLACK.

Aangeboden: jaargang 2 en 3 van De Tropische Natuur (gebonden). Aanbiedingen per luchtpost aan Dr L. VAN DER PIJL, Weesperzijde 237, Amsterdam O.

DE STERRENHEMEL IN APRIL

De sterrenkaartjes gelden op 1 April te 22 u., op 15 April te 21 u., op 30 April te 19 u. en voorts op 15 Dec. 15 Jan. 15 Feb. 15 Mrt. 15 Apr. 15 Mei.

5 u. 3 u. 1 u. 23 u. 21 u. 19 u.

DE MAAN,—L. K. 7 Apr.; N. M. 14 Apr.; E. K. 22 Apr.; V. M. 29 Apr.

DE PLANETEN.—MERCURIUS is als ochtendster zichtbaar (grootste elongatie op 2 Apr.; R. K. 23,0; zie het N. kaartje voor Januari).

VENUS (R. K. 21,8 op 1 Apr., 22,6 op 15 Apr., 23,6 op 30 April) is ochtendster. Zij komt in conjunctie met Saturnus op 1 Apr. en met de maan op 10 Apr., die zij vlakbij passeert; zij bereikt op 16 April de grootste elongatie.

JUPITER (R. K. 13,1; zie het Z. kaartje) komt in het begin der maand in de avondschemering op en blijft den geheelen nacht goed zichtbaar. Op den 16den komt Jupiter in conjunctie met thèta Virginis (de ster bij de g van Maagd op het Z. kaartje).

SATURNUS (R. K. 21,9) komt eerst na middernacht op en staat op 9 April in conjunctie met de maan.

S. W. VISSER.